

LAUSUNTONAAN VUOLIJON ALUELAUTAKUNTA ESITTÄÄ SEURAAVAA:**Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Kajaanin tuulivoimaohjelma ja ekologinen selvitys**

Vuolijoen aluelautakunta muistuttaa, että Kajaanin tuulivoimaohjelmassa tuulivoimaloiden etäisyydeksi asutuksesta on määrätty 2 kilometriä tai 10 kertaa voimalan napakorkeus. Hankkeen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on jokaisessa hankevaihtoehdossa korkeintaan 350 metriä, napakorkeus on enintään noin 225 metriä. Osa VE1 voimaloista on sijoitettu huomioiden ainoastaan 2 kilometrin etäisyys asutukseen.

Lisäksi vaihtoehdoista ainoastaan VE3 on Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan mukainen. Näin ollen hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida 6.3.2024 ennen lainvoimaa voimaan kuulutettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 (hyväksytty 12.12.2023).

Kajaanissa on käynnissä ekologisen verkoston selvitys ja se tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.

Asukkaiden näkemys

Vuolijoen aluelautakunta näkee tärkeäksi tuoda esille alueen asukkaiden näkemyksiä Löytösuon tuulivoimahankkeen YVA-selosteeseen. Pankkitalolla 16.4.2024 pidetyssä tilaisuudessa vaihtoehdot VE0 ja VE3 saivat eniten kannatusta esitetyistä vaihtoehdoista. VE1 ja VE2, joissa rakennettaisiin 25-35 tuulivoimalaa, pidettiin liian suurina ja sijoittuvan aivan liian lähelle Vuolijoen taajamaa ja lähikylien asutusta. Lisäksi YVA-vaiheessa toteutettu asukaskysely tuo esiin suurta huolta ja vastustusta tuulivoimarakentamista kohtaan. Asukaskyselyn toteutustapaa on myös kritisoitu. Tästä syystä Vuolijoen aluelautakunta esittää, että hankkeen jatkosuunnittelussa toteutetaan vielä laajempi asukaskysely kaikille 10 kilometrin säteellä asuville sekä kausiasukkaille.

Jo toteutetun asukaskyselyn vastauksissa korostettiin Löytösuon alueen monipuolista luontoa ja runsasta eläimistöä. Piiparinsuon tuulivoimahankkeen mainittiin ajaneen kanalinnut Lämpsännevan ympäristöön. Löytösuon hankkeen myötä kanalinntujen, hirvieläinten, ahmojen ja susien elinympäristön pelättiin häiriintyvän ja katoavan. Alueen merkitystä korostettiin myös metsätalouden kannalta. Alue on vastaajien mukaan hyvin hoidettua metsätalousmaata ja asukkaille hyvin merkittävä myös metsästysalueena.

Vastausten mukaan Löytösuon alue lähiympäristöineen tarjoaa asukkaille hyvät harrastusmahdollisuudet, hyviä mönkijä- ja kelkkailumaastoja sekä hyviä paikkoja luonnossa liikkumiseen, retkeilyyn, marjastukseen ja sienestykseen. Lämpsännevan aluetta luonnehdittiin myös hyväksi paikaksi tähtitaivaan tarkkailuun ja valokuvaamiseen. Useassa vastauksessa mainittiin myös hankealueella sijaitseva Pentinpuron kesäteatteri asukkaille tärkeänä paikkana. Oulunjärven alue on asukkaille arvokas ulkoilu- ja virkistysalue, jonka maisemaan Löytösuon tuulivoimahankkeen arvioitiin vaikuttavan kielteisesti erityisesti yhdessä nykyisten tuulivoimaloiden ja suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa.

Useassa vastauksessa tuotiin esille myös Löytösuon tuulivoimahankkeen sijainti liian lähellä Vuolijoen kylää ja pelko hankkeen kielteisistä vaikutuksista koko kyläyhteisöön, sen asukkaisiin ja sen palveluihin.

Vuolijoen aluelautakunta esittää, että hanketoimija huomioi merkittävät kielteiset vaikutukset sekä asukkaiden kielteisen suhtautumisen ja sulkee vaihtoehdot VE1 ja VE2 jatkotarkastelusta pois.

Vaikutukset asukkaiden terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Vuolijoen alueelle, Kajaanin etelä- ja länsiosiin on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita Löytösuon hankkeen lisäksi: Luolakankaan, Harsunlehdon, Katajamäen, Kivikankaan, Kokkosuon ja Ylihongikon hankkeet. Lisäksi Piiparinmäen ja Metsälamminkankaan jo toteutetut hankkeet ovat lähellä suunniteltuja hankealueita, vaikkakin ne sijoittuvat kokonaan tai osittain toisen kunnan alueelle. Tuulipuistojen yhteisvaikutukset tuovat merkittäviä muutoksia maisemaan. Alueemme asukkailla on suuri huoli asumisviihtyvyydestä ja tuulipuistojen vaikutuksista ihmisten terveyteen, luontoon, maisemaan, kulttuuriympäristöön sekä kiinteistöjen arvoon.

Kajaanin tuulivoimaohjelmassa 2035 linjataan, että "Tuulivoima-alueita ei saa sijoittaa siten, että taajama, kylä tai useamman asunnon kokonaisuus jää useamman tuulivoima-alueiden ympäröimäksi siten, että kielteiset vaikutukset ovat merkittäviä. Mikäli yhdessä suunnassa on tuulivoima-alue (rakennettu, luvitettu tai aiemmin vireille tullut) muut tuulivoima-alueet tulee sijoittaa etämmälle tai vähäistä suurempia vaikutuksia (erityisesti näkymiä tai melua) ei saa aiheutua."

Pentinpuron ja Kallioperän kylät ja Vuolijoen taajama ovat hyvin lähellä rakennettavaa tuulivoimapuistoa ja näin ollen riski asukkaiden meluhaitalle on suuri. Viiden kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista sijaitsee 245 vakituista ja 26 lomarakennusta vaihtoehdossa VE1. Olemassa olevista Piiparinmäen ja Metsälamminkankaan tuulivoimapuistoista on kummastakin meluhaittaa: Piiparinmäen tuulipuiston osalta asukkaat ovat raportoineet meluhaitasta ja voimalat ovat usein pysähdyksissä tai ne pysäytetään, kun melu on voimistunut. Metsälamminkankaan tuulipuiston voimaloista on havaittu, että melutaso on voimakas ja niiden vaikutukset ovat aistittavissa asuinrakennuksen sisätiloissa jopa yli 5 kilometrin etäisyydellä voimalasta.

Arviointiohjelman valmistelun aikana Löytösuolle suunniteltujen tuulivoimaloiden tehokkuus (10 MW) on kasvanut selvästi. Kuitenkin YVA-ohjelmassa toteutettu melumallinnus on tehty käyttämällä 7.2 MW turbiinityyppiä. Vuolijoen aluelautakunta esittää, että melumallinnus uusitaan käyttäen 10 MW turbiineja ja päivitetty melumallinnus on esitettävä rakennusluvan mukaisten voimalatyyppien mukaisena. Lisäksi YVA-ohjelmassa pitäisi tuottaa vertailuaineistoa mallinnuksen ja toiminnanaikaisten melumittausten välillä sellaisissa tuulivoimapuistoissa, joissa mallinnus on tehty käyttäen samoja turbiinitehoja kuin Löytösuon hankkeessa on suunniteltu.

YVA-ohjelmassa on jätetty huomioimatta Ruotsin kuninkaallisen teknillisen korkeakoulun kesäkuussa 2021 julkaiseman tutkimuksen tulokset, joiden mukaan tuulivoimaloiden läheisyys vaikuttaa laskevasti kiinteistöjen arvoon 6-8 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista. Suurinta kiinteistöjen arvon lasku oli alle 2 kilometrin etäisyydellä voimaloista ja arvon lasku oli noin 20-40 %. Tutkimuksessa tarkasteltiin 68 941 kiinteistökauppaa 20 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista ja yhteensä 97 229 kiinteistökauppaa koko Ruotsin alueella. Tutkimuksen tuloksia voidaan pitää vertailukelpoisina myös Suomessa. Viite: Westlund, H.; Wilhelmsson, M. The Socio-Economic Cost of Wind Turbines: A Swedish Case Study. Sustainability 2021, 13, 6892. <https://doi.org/10.3390/su13126892>

Maisemavaikutukset

Hankkeella on maisemallisia vaikutuksia erityisesti Käkisaaren, Kallioperän ja Pentinpuron suuntaan kuin myös muihin Vuolijoen taajaman lähialueella sijaitsevalle asutukselle varsinkin peltoaukeilla.

Oulujärvi ympäristöineen ja ranta-alueineen on merkittävä matkailukohde. Oulujärven erämaista rantamaisemaa tulee suojella niin, ettei horisontti ole täynnä teollisia tuulivoimaloita. Hankkeella on maisemallisia yhteisvaikutuksia Piiparinmäen tuulipuiston sekä suunnitteilla olevien Kokkosuon sekä Pyhännän Pyöriännevan tuulivoimahankkeiden voimaloiden kanssa. Löytösuon hanke täyttää jo toteutettujen tuulivoimaloiden väliin jäävää luonnonmaisemaa. Lisäksi tulee huomioida, että suunnitellut voimat ovat jo aiemmin toteutettuja voimaloita huomattavasti korkeampia kokonaiskorkeudeltaan. Näin ollen maisemavaikutus on suurempi.

Lentoestevalot aiheuttavat myös maisemahaittoja. Koska Liikenne- ja viestintävirasto Traficom määrittää lopullisen lentoestevalojen määrän ja voimakkuuden, pitäisi vaikutuksia arvioida pahimman vaihtoehdon mukaisesti. Jo nykyisistä havainnekuvista nähdään, että pimeällä lentoestevalojen vaikutus on merkittävä ja näkyy kauemmaksi maisemassa.

Vaikutukset luontoon, linnustoon ja eläimiin

Hankealueella sijaitsee kaksi maakotkareviiriä. Keskimääräinen maakotkan reviiiri on 100–400 neliökilometriä ja ydinreviiri on noin 5 kilometriä suuntaansa pesästä. Ympäristölainsäädännön mukaisesti Löytösuon tuulivoimahanke ei saa vaikuttaa heikentävästi maakotkareviiriin ja sitä kautta edelleen maakotkan selviytymiseen ja elinvoimaisuuteen alueella. Selostuksessa hankkeen merkittävimmiksi pesimälinnustoon kohdistuviksi haittavaikutuksista arvioidaan maakotkaan kohdistuva törmäysriski ja reviiirin saalistusalueita rajoittava estevaikutus sekä muuhun pesimälajistoon kohdistuvat rakentamisen aiheuttama elinympäristöjen muuttuminen ja pirstoutuminen sekä tuulivoimaloiden rakentamisen ja toiminnan aikaiset häiriövaikutukset. Lisäksi hankealueella on todettu pesivän lukuisia suojelullisesti arvokkaita lintulajeja.

Vuolijoen aluelautakunta esittää, että hankkeen voimalapaikkojen sijoittelussa tulee minimoida maakotkaan kohdistuvat este- ja törmäysvaikutukset ottamalla huomioon yhteisvaikutukset Piiparinmäen tuulivoimapuiston kanssa. Rakentaminen tulee toteuttaa lintujen pesimäkauden ulkopuolella, jolloin häiriövaikutukset pesivään linnustoon ovat mahdollisimman vähäiset.

Löytösuon alue kuuluu Marttisen-Vuolijoen susilauman reviiirille. Lisäksi alueella on yksittäisiä susia, jotka muodostavat pareja. Vuolijoen kirkonkylän välittömässä läheisyydessä on koko talven asustanut kolmen suden lauma.

Luonnonvarakeskuksen raportin (Tolvanen ja Nikula. Useat lintu- ja nisäkäsryhmät väistävät tuulivoimaloita, 12/2023) mukaan tutkimuksissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä. Metsäkanalintuihin vaikutukset ulottuivat 5 km päähän.

Hankealueella on metsäpeuroja, jotka kulkevat Kajaanin metsien muodostaman vihervyöhykkeen kautta niin itälänsi- kuin pohjoiseteläsuunnassa. Metsäpeurakantojen geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tulee näiden merkittävimpien ekologisten yhteyksien säilyminen varmistaa voimaloiden sijoittelussa.

Maanomistajien tasapuolinen kohtelu

Vuolijoen aluelautakunta esittää, että voimaloiden ja sähkönsiirtolinjan maanomistajia on kohdeltava tasapuolisesti ja sähkönsiirtolinjan maanlunastuksissa perustetaan maanomistajien

neuvottelukunta turvaamaan tasapuolista kohtelua. Lisäksi Vuolijoen aluelautakunta esittää, että Kajaanin kaupunki edellyttää maanomistajien tasapuolista kohtelua ja huomioi sen kaavan valmisteluvaiheessa.

Haittojen kompensatio

Vuolijoen aluelautakunta esittää, että Ilmatar Energy Oy kompensoi tuulivoiman vaikutusalueen asukkaille syntyvää haittaa kompensatorahaston kautta. Lisäksi aluelautakunta esittää, että tuulipuiston kiinteistöveroista ohjataan 10 % Vuolijoen alueen kehittämiseen ja elinolojen ylläpitämiseen.

Seurantaohjelma ja jälkivaikutukset

Hankkeen seurantaohjelmaan on esitetty linnuston seurantaa, etenkin maakotkan reviirin käyttöä, toiminnanaikaisia melumittauksia sekä kyselyä asukkaiden kokemuksista tuulivoimapuiston vaikutuksista ja virkistyskäyttöön kohdistuvista vaikutuksista. Näiden lisäksi Vuolijoen aluelautakunta esittää, että jos hanke toteutuu, seurataan vaikutuksia alueella liikkuvaan susilaumaan ja metsäkanalintujen, erityisesti teeren, esiintyvyyteen alueella. Lisäksi aluelautakunta ehdottaa, että alueen mikromuovipitoisuutta seurataan ja mikromuovin lähtötaso alueella määritetään seurantaa varten jo hankkeen jatkosuunnitteluvaiheessa.

Vuolijoen aluelautakunta esittää, että toiminnan päätyttyä voimaloiden perustukset tulee purkaa ja purkuun varaudutaan perustamalla purkurahasto, jossa kullekin voimalalle on määritetty realistinen purkukustannushinta. Purkurahaston tulee olla rakennusluvan kriteerinä.